

MIEHIKKÄLÄN KUNTA

Arviointikertomus 2024

Miehikkälän kunnan tarkastuslautakunta

Sisällys

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA	3
1.1 Tehtävät ja toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet	3
1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toimintamuodot	3
1.3 Tilintarkastus.....	4
1.4 Sidonnaisuuksien valvonta	4
2 EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY	4
3 KUNTASTRATEGIAN TOTEUTUMINEN	5
4 KUNNAN TALOUS	5
4.1 Tilinpäätöksen lukujen arviointia	5
5 TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	8
5.1 Yleishallinto.....	9
5.1.1 Asuntotoimi	9
5.1.2 Elinkeino- ja matkailupalvelut sekä museotoimi	10
5.1.3 Tukipalvelut	11
5.2 Sivistys- ja hyvinvointi.....	12
5.2.1 Varhaiskasvatus, perusopetus ja lukio	13
5.2. 2 Vapaa sivistys ja kirjasto	13
5.2.3 Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimi	13
5.2.4 Hyvinvointi	14
5.3 Kuntatekniikka	16
6 INVESTOINNIT JA HANKINNAT	17
7 KONSERNILLE ASETETTUIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	17
7.1 Talouden arviointimenettelyyn johtavien raja-arvojen toteutuminen (KRIISIKUNTAKRITEERIT)	17
8 TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE	19

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

1.1 Tehtävät ja toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet

Tarkastuslautakunnan tehtävistä on säädetty kuntalain 121 §:ssä ja kunnan hallintosäännössä. Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm.:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toimintamuodot

Kunnanvaltuusto on 9.8.2021 § 25 asettanut kuntalain 121 §:n mukaisesti tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano arviointivuonna:

Jäsenet

Mikko Suoknuuti, puheenjohtaja
Katriina Törönen, varapuheenjohtaja
Aleksi Kumpulainen
Minna Karhu

Varajäsenet

Pekka Ruoppa
Marjatta Rezlaf
Jouni Aapro
Eini Tulkki

Tarkastuslautakunnan sihteerinä arviointivuonna on toiminut lautakunnan puheenjohtaja. Tilintarkastuspalvelut kilpailutettiin vuosiksi 2023–2026. Kilpailutuksen tuloksena tilintarkastusyhteisöksi valittiin BDO Audiator Oy.

Tarkastuslautakunta toteutti työnsä hyväksymänsä arviointisuunnitelman mukaisesti kokoontumalla kaikkiaan kuusi kertaa.

Tarkastuslautakunta perehtyi toimintavuonna kunnan toimintoihin ja talouteen haastatteleamalla kunnanjohtajaa, hallintojohtajaa, toimialajohtajia ja tehtäväalueiden vas-

tuuviranhaltijoita, kirjastovirkailijaa, valtuuston ja hallituksen puheenjohtajistoa sekä Cursorin edustajaa.

Tarkastuslautakunta perustaa arviointinsa valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien pöytäkirjoista, toimintakertomuksesta sekä kunnallisjohdon ja eri tehtäväalueiden henkilöstön haastatteluissa tekemiinsä havaintoihin.

1.3 Tilintarkastus

Miehikkälän kunnan tilintarkastajana vuonna 2024 on toiminut BDO Audiator Oy, vastuullisena tilintarkastajana JHT, KHT Ulla-Maija Tuomela. Avustavana tarkastajana on toiminut Arttu Ritoranta ja Päivi Varis. Tilintarkastaja on raportoinut 20.5.2025 tarkastuslautakunnalle tarkastussuunnitelmansa toteutumisesta.

1.4 Sidonnaisuuksien valvonta

Kuntalain 84 §:n mukaan laissa todettujen luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muista sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa. Ilmoitusvelvollisuus astui voimaan uuden valtuustokauden alusta lähtien.

Tarkastuslautakunta käsitteli tehtävänsä mukaisesti tilikauden aikana muutokset sidonnaisuuksissa ja saattoi sidonnaisuusrekisterin valtuustolle tiedoksi joulukuussa 2024.

2 EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY

Tarkastuslautakunnan esityksen mukaisesti valtuusto on käsitellyt vuotta 2023 koskevan arviointikertomuksen kokouksessaan 17.6.2024 ja päättänyt pyytää kunnanhallitukselta lausunnon niistä toimenpiteistä, joihin kertomus antaa aihetta. Kunnanhallitus on antanut vastaukset arviointikertomukseen 9.12.2024 ja lautakunta on hyväksynyt ne 18.12.2024.

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen annettuihin vastineisiin ja seuraa niiden toimeenpanoa.

3 KUNTASTRATEGIAN TOTEUTUMINEN

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Miehikkälän kunnanvaltuusto hyväksyi 20.6.2022 uuden kuntastrategian ajalle 2022-2025. Vuoden 2024 talousarviossa ja toimintasuunnitelmissa on huomioitu uuden kuntastrategian mukaiset arvot ja teemat. Miehikkälän kunnan toimintaa ohjaa kuntastrategia, jonka visio on kiitetty lausahdukseen: ”**turvallisesti pinnalla**”.

Kuntastrategia on laadittu ajalle 2022-2025 ja sen keskeisiksi arvoiksi on valittu luovuus, turvallisuus, vastuullisuus, yhteisöllisyys ja ystävällisyys. Toiminnallisten tavoitteiden mittarit on rakennettu uuden strategian teemojen Uudistuva ja luova Miehikkälä, Meijän Miehikkälä sekä kestävä ja vastuullinen Miehikkälä mukaisesti.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Lautakunta toteaa, että kuntastrategian toteuttaminen muuttui hyvin hankalaksi geopoliittisten myllerrysten alettua vuonna 2022 Venäjän hyökättyä Ukrainaan ja Kaakon Kaksikon purkautuminen vei huomiota edelleen pois strategian suunnitelmallisesta toteuttamisesta. Strategian uusiminen on ehdottoman paikallaan. Uudessa strategiassa on syytä painottaa Meijän kestävää ja vastuullista Miehikkälää.

Lautakunta on tyytyväinen, että Kaakon Kaksikon purkautumisen jälkeen Miehikkälässä onnistuttiin järjestämään toimiva organisaatio hyvin ja ketterästi. Vuonna 2024 tehtiin paljon kipeitä päätöksiä, jotka vaikuttivat kunnan talouteen, tekemiseen sekä henkilöstön jaksamiseen.

4 KUNNAN TALOUS

4.1 Tilinpäätöksen lukujen arviointia

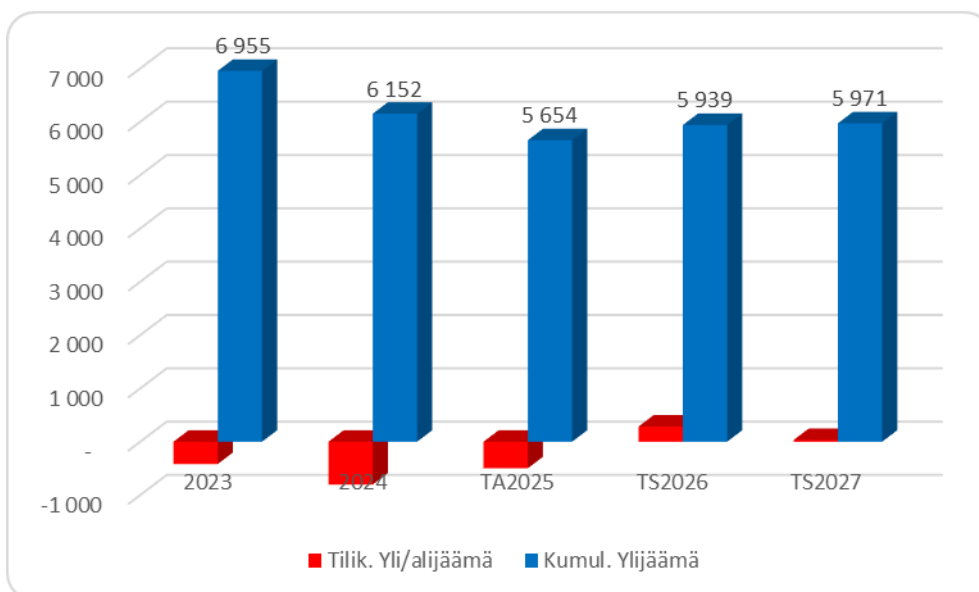
Miehikkälän kunnan tilikauden 2024 tulos oli 802.890 euroa alijäämäinen. Tulos toteutui talousarviota parempana – alijäämän arvio talousarviossa 2024 oli 1.505.441 euroa. Miehikkälän kunta haki harkinnanvaraista valtionosuutta vuonna 2024 ja sitä myönnettiin kunnalle yhteensä 167.000 euroa.

Tarkastuslautakunta on tarkastellut kunnan taloustilanteen kehitystä keskeisten tunnuslukujen osalta alla olevassa taulukossa.

Talouden keskeiset tunnusluvut				
Tunnusluku	2024	2023	2022	Kehitys edelliseen vuoteen
Vuosikate poistoista, %	28	59	8	—
Omavaraisuusaste, %	57	60	62	—
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	122	107	49	—
Taseen ylijäämä €/asukas	3511	3883	4018	—
Lainat €/asukas	5285	4926	4189	—
Kassan riittävyys, pv	64	23	41	+
Investointien tulorahoitus, %	152	24	20	+

Plussalle on päästy kassan riittävyyden ja investointien tulorahoituksen osalta. Investoinnit ovat olleet vuonna 2024 erittäin vähäiset, joten tunnusluku on automaattisesti parantunut edelliseen vuoteen nähden.

Miehikkälän kunnan vuoden 2024 tulos oli neljättä vuotta alijäämäinen. Kunnalla on taseessa edelleen kertyneitä ylijäämiä vuoden päättyessä yhteensä 6,2 miljoonaa euroa, joten kuntalain mukaista talouden tasapainottamisvelvoitetta ei ole. Taloussuunnitelmakaudella 2025-2027 on arvioitu syntyvän alijäämää lisää yhteensä 0,2 miljoonaa euroa.

Verotulot ja valtionosuudet toteutuivat molemmat talousarviota paremmin. Vuoteen 2023 verrattuna verotulot laskivat 300.919 euroa ja valtionosuudet 101.949 euroa harkinnanvaraisesta valtionosuudesta huolimatta.

Toimintatuotot vähenivät vuoden 2023 yhteensä 178.415 euroa. Toteutumassa jäätiin 33.870 euroa alle talousarvion. Toimintakuluissa vähenivät 572.720 euroa edellisestä vuodesta. Eniten muutosta tapahtui palvelujen ostoissa (-656.280 euroa).

Vuosikate toteutui 722.230 euroa odotuksia parempana, mutta edelliseen vuoteen verrattuna selkeästi heikompana. Tämä näkyy vuosikate poistoista tunnusluvun heikkenemisenä.

Vuonna 2024 on nostettu pitkäaikaista lainaa 2.500.000 euroa, mutta samalla lyhytaikainen laina on vähentynyt 1.500.000 euroa. Nettolainanotto vuonna 2024 oli 437.348 euroa. Korkokulut ovat lainan lisääntymisestä johtuen jatkaneet edelleen kasvua. Rahoitustuotot ja -kulut olivat nettona -472.606 euroa ollen peräti 281.828 euroa edellisvuotta suuremmat. Markkinakorot kokivat huippunsa vuoden 2024 alkupuolella ja alkoivat laskemaan vuoden 2024 aikana. Omavaraisuusaste on heikentynyt edellisestä vuodesta, samoin myös suhteellinen velkaantumisaste on kasvanut.

Vuosikate poistoista ja investointien tulo-rahoitus -tunnusluvut paranivat edellisvuodesta, mutta ovat yhä heikohkolla tasolla. Vuosikatteen ja poistojen suhdetta kuvaa tunnusluku vuosikate prosentteina poistoista. Jos tunnusluku on vähintään sata, on kunnan talous tasapainossa. Jos tunnusluvun arvo on plusmerkkinen, mutta pienempi kuin sata, on kunnan talous heikko tai heikkenevä.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Miehikkälän kunnan tulos 2024 on edellisvuosien tapaan alijäämäinen. Vaikka tulos oli alijäämäinen, oli se kuitenkin odotettua parempi. Talouden kehitystä tuleekin jatkossa seurata erityisen tarkasti, joskin kunnassa vuoden 2023 tehdyt sopeuttamistoimenpiteiden taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset tulevat näkymään kunnan taloudessa vasta tulevina vuosina.

Vuoden 2024 tilinpäätöksen alijäämän tahdilla kunnan kumulatiivinen ylijäämä on syöty 7 vuoden kuluessa, joten keskeisin eksistentiaalinen kysymys kunnassa on taittaa toistuva alijäämäinen tilinpäätös ylijäämäiseksi. Konsernin kertynyt ylijäämä on syöty vielä tätäkin nopeammin.

Kaakon kaksikon yhteistyö päättyi tilikauden 2024 aikana ja kunta on järjestänyt uudelleen toimintonsa ja organisaatiotaan. Henkilöstöä on jouduttu myös joihinkin toimintoihin lisäämään järjestelyjen johdosta. Kaakon Kaksikon purkautumisesta johtuneet muutosneuvottelut tulivat kunnalle kalliiksi. Jatkossa mahdolliseen muutosprosessiin ryhtyessä täytyy pyrkiä asioiden huolelliseen valmisteluun ja taustojen varmistamiseen ennen päätösten tekemistä.

Lautakunta pitää hyvänä sitä, että kunta haki valtiolta harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta ja korotusta myönnettiin 95 euroa/asukas eli yhteensä 167 000 euroa.

TE-uudistuksen ja ennusteiden mukaan lisääntyvän työttömyyden takia kunnan tulee kiinnittää huomiota pitkäaikaistyöttömyyden hoitamiseen ja työllistämiseen, koska työttömyys on kunnalle kallista. Kunnan tulee olla aktiivinen ja kehittää työkaluja asian hoitamiseen.

Valtionvarainministeriön ennusteen mukaan on selvää, että verorahoitus ei riitä kuntahallinnon kasvaviin menopaineisiin ja kuntahallinnon investointien rahoittamiseen. (Valtiovarainministeriön julkaisu – 2024:68 Taloudellinen katsaus talvi 2024)

5 TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat riittävässä määrin. Tarkastuslautakunta on esittänyt arvionsa talousarviotavoitteiden toteutumisesta alla olevassa taulukossa. Talousarviossa 2024 sitovia määrärahoja olivat toimielinkohtaiset nettomenot. Tarkastuslautakunta on arvioinnissaan käyttänyt seuraavia värisymboleita:

	=alittanut talousarvion
	= talousarvio
	=ylittänyt talousarvion

Talousarvion toteutuminen, 1000€ netto	TA2024	TP2024	Arvio
Keskusvaalilautakunta	-10	-3	
Tarkastuslautakunta	-16	-20	
Kunnanvaltuusto	-38	-37	
Kunnanhallitus	-1 395	-1 179	
Sivistystoimi	-3 325	-3 125	
Tekninen toimi	-356	-215	
Lupajaosto	-43	-35	
Vesihuoltolaitos	-5	-56	

Talousarvioon ei tehty muutoksia vuoden 2024 aikana. Talousarvio on toteutunut lukuun ottamatta tarkastuslautakunnan hienoista ylitystä sekä vesilaitoksen heikompaan nettotulosta. Vesilaitoksella toimintakulut ja erityisesti palvelujen ostot ovat kasvaneet edellisestä vuodesta ja toteutuneet talousarviota selkeästi suurempana. Vesilaitoksen kokonaisaljäämä oli 180.093 euroa.

Toimialojen tulosalueiden osalta tarkastuslautakunta kävi läpi asetettuja tavoitteita ja tavoitteiden toteutumista talousarviovertailun tietoihin ja toimialajohtajien sekä tehtävälajien vastuuviranhaltijoiden haastatteluihin perustuen.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Talousarvion euromääräisten tavoitteiden on voitu todeta toteutuneen hyvin vuonna 2024.

Toiminnalliset tavoitteet edelleen vaativat esittämistapaan kehittämistä. Sivistys- ja hyvinvointi sekä Kuntatekniikka ovat esittäneet samanlaisella esittämistavalla strategisten tavoitteiden toteutuman 2024. Tavoitteisiin on selkeästi kytketty strategian teema. Mittarit ja tavoitetaso on kuntatekniikalla selkeästi esitetty. Tavoitteista kuitenkin alle puolet on toteutunut vuonna 2024.

Sivistys- ja hyvinvointi on esittänyt tavoitteita ja toimenpiteitä 20 kpl. Annetun toteutum tiedon mukaan tavoitteet on saavutettu lukuun ottamatta yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa, jossa on todettu olevan haasteita. Kunnanhallituksen ja lupajaoston osalta ei ole vastaavalla tavalla esitetty toiminnallisia tavoitteita ja mittareita.

Tarkastuslautakunta kannustaa edelleen jatkamaan tavoiteasetannan kehittämistä ja kiinnittämään erityisesti huomioita mittareiden sekä tavoitetasojen määrittelyyn.

Kaakon Kaksikon purkautumiseen liittyvät kustannukset ja työllistävä vaikutus olivat erityisen raskas kokonaisuus kunnalle. Lisäksi yhteishallinnon purkautuminen teki tilinpäätöslukujen vertailusta aiempaa hankalampaa.

5.1 Yleishallinto

Yleishallinnon talousarvioon sisältyy keskusvaalilautakunnan, tarkastuslautakunnan, kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen alaiset toiminnot. Yleishallinnon osalta ei selkeästi nouse esille mitkä ovat olleet valtuustoon nähden sitovia toiminnallisia tavoitteita.

Kunnanhallituksen toimialan tulosalueiden osalta tarkastuslautakunta kävi läpi asuntotoimelle, elinkeinopalveluille, museotoimelle ja tukipalveluille asetettuja tavoitteita ja tavoitteiden toteutumista talousarviovertailun tietoihin perustuen.

5.1.1 Asuntotoimi

Asuntosihtööri vastaa kunnan asuntojen vuokraustoiminnasta ja asuntokannan ylläpidosta ja korjauksesta. Asuntojen vuokrausaste on kunnan suoraan omistamien vuokra-asuntojen osalta ollut 79 %. Eri talojen osalta on ollut suurestikin vaihtelua vuokrausasteessa. Alhaisimmillaan on 50 % vuokrattuna asunnoista. Kolmen talon osalta on vuokrausaste 100 %. Vuokrausastetavoitetta ei ole tuotu tilinpäätöksessä esille. Uusia vuokrasopimuksia on tehty huomattavasti edellisvuotta enemmän (33 kpl, 2023:15 kpl).

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Talousarviossa ja tilinpäätöksessä ei ole selkeästi tuotu esille tavoitteita yksikölle. Lautakunta pitää edelleen tärkeänä korjaustoiminnan jatkuvuutta ja toiminnan kehittämistä asukaslähtöisesti asukastyytyväisyyskyselyihin pohjautuen.

Lautakunta haluaa kiinnittää huomioita taulukoiden laatimisessa lukujen oikeellisuuteen.

5.1.2 Elinkeino- ja matkailupalvelut sekä museotoimi

Miehikkälän kunta ostaa elinkeinopalvelut Cursor Oy:ltä. Elinkeinopalveluihin sisältyy sopimus seudullisista elinkeino-, matkailu- ja myyntipalveluista sekä seutuyhteistyön hallintopalveluista.

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalveluiden päätavoitteena on kuntastrategian mukaisesti kunnassa toimivien ja aloittavien yritysten toimintaedellytysten parantaminen ja elinkeinorakenteen monipuolistaminen. Vuoden 2024 painopisteet Cursorin toiminnassa olivat Salpalinjan potentiaalin entistä parempi hyödyntäminen sekä Miehkälän alueen matkailun kehittämishankkeet. Selkeää tavoiteasetantaa painopistealueille ei ole talousarviossa esitetty eikä myöskään toteutumaa selvitetty tilinpäätöksessä.

Matkailupalvelut

Matkailutoimen tehtävät hoidetaan yhteistyössä Cursor Oy:n kanssa seudullisen yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Museotoimi

Toiminnan painopisteenä on yritysyhteistyössä tapahtuva historia- ja luontomatkailun kehittäminen sekä kulttuuri- ja sotahistorian sisältöasiantuntemuksen ja kokoelmien hyödyntäminen maaseutumatkailun kehittämisessä. Salpalinja-museo Salpakahviloinen ja myymälöineen toimii Miehkälän matkailun kärki- ja veturikohteena.

Talousarviossa ei ole selkeitä toiminnallisia tavoitteita esitetty museotoimelle. Tilinpäätöksessä on esitetty valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumaa, mutta tavoitteita ei suoraan pysty yhdistämään valtuustoon vahvistamaan talousarvioon.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Lautakunta toteaa, että tavoitteiden esittäminen talousarviossa ja tilinpäätöksessä on puutteellista yksiköiden osalta.

Lautakunta on tyytyväinen, että miehikkäläläiset yrittäjät ovat hyödyntäneet hyvin toimivaa Cursorin yritysneuvontaa.

Lautakunta toteaa, että Miehikkälä kärsii rajakuntana suhteellisesti keskivertokuntaa enemmän itärajan tilanteesta. Tulevaisuudessa tulee siirtää painopiste kotimaahan sekä EU:n sisäiseen markkina-alueeseen. Miehikkälä rajakuntana kuuluu korkeimman tukitason alueeseen, joka mahdollistaa yrityksille jopa 40 % tukitason investointeihin.

Lautakunta pitää tärkeänä matkailu- ja museotoiminnan kehittämistä, mutta edelleen tulee kiinnittää huomiota myös toiminnan taloudellisiin edellytyksiin, kustannustehokkuuteen ja vastualueisiin. Lautakunta korostaa paikallisten yritysten ja yhteisöjen osallistamista ja yhteistyön vaalimista. Menestyvät yritykset tuottavat myös lisäarvoa kunnalle.

5.1.3 Tukipalvelut

Tukipalvelut muodostuvat talous- ja henkilöstöpalveluista, jotka Virolahti on tuottanut Kaakon kaksikon -yhteistyösopimuksen mukaisesti organisaatiouudistuksesta vuonna 2020 lähtien. Kaakon kaksikko -yhteistoiminnan purkautuessa talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden osalta yhteistoiminta jatkuu edelleen.

Talouspalvelut

Taloushallintoon liittyvät Miehikkälän maksusuudet toteutuivat alle talousarvion 800 eurolla.

Henkilöstöhallinto

Henkilöstöhallinnon osalta Miehikkälän maksusuudet alittuivat talousarvioon nähdessä noin 150 €. Tuloslaskelman mukaan kunnan henkilöstökustannukset (2,6 m€) pysyivät edellisvuoden tasolla.

Kaakon kaksikon kuntien henkilöstöpoliittiset linjaukset esitetään henkilöstöpoliittisessa ohjelmassa. Yhteistoiminnan purkautuessa kunnan tulee valmistella jatkossa oma henkilöstöpoliittinen ohjelmansa. Henkilöstöraportti 2024 on laadittu ja hyväksytty kunnanhallituksessa 24.3.2025. Henkilöstön sairauspoissaolot hieman vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna. Sairauspoissaolot olivat 18,2 päivää työntekijää kohden (2023: 19,2/2022: 26,5/2021: 18,9/ 2020: 16,6).

Toiminnallisten tavoitteiden toteutumaa ei ole tilinpäätöksessä esitetty.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Henkilöstöraportti antaa hyvän käsityksen kunnan henkilöstötilanteesta ja on tarpeellinen henkilöstövoimavaran määrän ja laadun ennakointiin. Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota vuoden arviointikertomuksessa kehityskeskustelujen toteutumiseen. Kehityskeskusteluprosentti on hienoisesti noussut edellisestä vuodesta ollen 78 %. Edelleen toteutuma on melko alhainen, kun huomioi, että vuonna 2022 toteutuma on ollut 90 %. Lautakunta toivoo, että jatkossa kehityskeskusteluprosentti palaa vähintään 90 % tasolle.

Sairauspoissaolojen määrä kalenteripäivinä ovat edelleen vähentyneet ollen 939 toteutuma on alhaisin esitettyihin historiatietoihin verrattuna (2023:1089/2022: 2334/2021: 1578/2020: 1222).

Vuonna 2024 tehtiin paljon kipeitä päätöksiä, jotka vaikuttivat kunnan talouteen, tekemiseen sekä henkilöstön jaksamiseen. Henkilöstö ansaitsee kiitosta kunnan ja kuntalaisten hyväksi tehdystä työstä muuttuneessa ja yhä muuttuvassa sekä haasteellisessa tilanteessa.

Lähtöleveysuudessa siintäviin henkilöstöhaasteisiin muun muassa eläköitymisten johdosta pitää kiinnittää huomiota, ja riskin hallitsemiseksi tulee panostaa kunnolliseen rekrytointiprosessiin parhaan mahdollisen osaamisen varmistamiseksi.

5.2 Sivistys- ja hyvinvointi

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut tuottavat ja järjestävät kuntien lakisääteiset ja kuntien kanssa erikseen sovitut perusopetus-, kirjasto-, nuoriso-, kulttuuri-, liikunta-, vapaa sivistys ja joukkoliikennepalvelut. Kuntalaisten hyvinvointi on läpäisyperiaatteena kaikissa kunnan palveluissa, pääpaino ennaltaehkäisyssä. Kaakon kaksikko yhteistyö päättyi sivistys- ja hyvinvointitoimen osalta 31.7.2024.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan toimintakulujen sekä tuottojen toteumat alittivat talousarvion saldot. Strategiset tavoitteet eivät toteutuneet hyvinvointialueen yhteistyön osalta, jossa todettiin olleen haasteita. Tarkastuslautakunnan arvioinnin painopisteenä 2024 oli sivistys- ja hyvinvointitoimen osalta kirjasto ja kulttuuri. Lautakunta kuuli hyvinvointikehittäjää, kirjastovirkailijaa sekä elinvoimakehittäjää arviointia suorittaessaan.

5.2.1 Varhaiskasvatus, perusopetus ja lukio

Varhaiskasvatuspaikat ja esiopetuspaikka kyettiin järjestämään lain puitteissa. Alueen varhaiskasvatusta tarjoaa Miehikkälän päiväkotitoimi ja sen neljä lapsiryhmää.

Kunnassa järjestettiin kevätlukukaudella 2024 perusopetusta kolmessa koulussa. Syyslukukaudella 2024 on opetusta annettu vain Kirkonkylän koulussa. Lukio-opetusta järjestetään Virolahdella. 1.1.2021 alkaneeseen laajennettuun oppivelvollisuuteen siirtyminen on sujunut hyvin. Kaikki perusopetuksen suorittaneet ovat jatkaneet oppivelvollisina toiselle asteelle, eikä opintojen keskeyttämisistä ole ollut. Perusopetus alitti budjetin 133 t€.

Pätevien opettajien rekrytointi on ollut haasteellista johtuen mm. pitkistä etäisyyksistä opettajia kouluttaviin yliopistokaupunkeihin.

5.2.2 Vapaa sivistys ja kirjasto

Vapaan sivistyksen toiminnot on Miehikkälässä järjestetty yhteistyössä lähikaupunkien kanssa. Kunnalla on sopimukset Haminan kansalaisopiston sekä Kotkan musiikkiopiston ja Lappeenrannan Musiikkiopiston Kannatusyhdistys ry:n kanssa.

Kirjasto on toiminut normaalisti palvellen asiakkaita. Kirjaston toiminnan toimintakate toteutui 102%. Lainamäärät nousivat 2,2 %.

5.2.3 Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimi

Vapaa-aikatoimen tavoitteena on liikuntatoimintaa järjestämällä edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia, nuorisotoiminnan avulla parantaa nuorten elinoloja ja luoda edellytyksiä osallistumiseen turvallisessa ympäristössä sekä kulttuuritoiminnan myötä kasvattaa kuntalaisten henkistä hyvinvointia ja terveyttä sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Nuorten työllistämisen ja koulutuksen eri muotoja on otettu käyttöön laaja-alaisesti toimimalla yhteistyössä eri tahojen kanssa. Nuorten työpajatoiminnan kautta nuorisotoimi huolehtii omalta osaltaan nuorten koulupudokkaiden sijoittumisesta koulutukseen ja työelämään. Nuorisovaltuusto toimii aktiivisesti ja nuorisotalo Kiwi on ahkerassa käytössä. Nuorisotoimen toimintakate toteutui 88 %.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Kouluverkkoselvityksen pohjalta suljettu Suur-Miehikkälän koulu ja myöhemmin 7-9 luokkien opetuksen siirtyminen Virojoelle olivat isoja kunnan imagoon ja elinvoimaisuuteen vaikuttavia tekijöitä. Näissä päätöksissä kuitenkin varmasti toteutui lasten ja oppilaiden etu.

Pienenevien ikäluokkien myötä ja kunnan asukasluvun laskiessa on kunnan toimintaympäristö varsin haastava. Tämä pakottaa kunnat ennakoimaan ja tarkastelemaan mm. tilaratkaisuja sekä henkilöstömitoituksia, jotta laadukas opetus voidaan turvata kustannustehokkaasti.

Vapaa sivistys ja kirjasto ovat järkevästi ja kustannustehokkaasti toteutettu kokonaisuus, jotka on syytä ylläpitää kunnassa tulevaisuudessakin. Lautakunta pitää tärkeänä, että kirjaston käyttöastetta saadaan nostettua sekä lisättyä kirjaston tuottamien palveluiden tunnettavuutta esim. erilaisilla tapahtumilla.

Lautakunta toivoo realistisia mittareita kulttuuri- ja liikuntatoimen osalta sekä näkee kunnan roolin palvelujen mahdollistajana tuottamisen sijaan. Nuorisotila tulisi saada muutettua kokonaisuudessaan nuorisotaloksi, näin saataisiin täytettyä nuorison tarve kokoontua turvallisesti sekä annettua nuorisovaltuustolle mahdollisuus kehittää toimintaansa.

5.2.4 Hyvinvointi

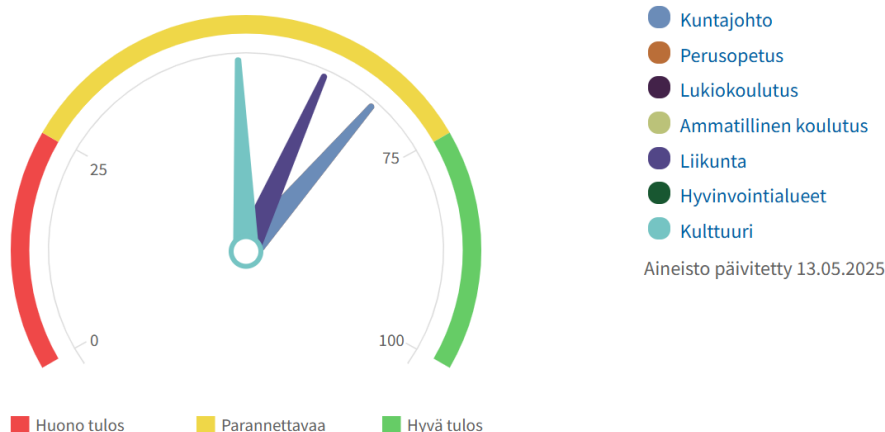
Kuntalain 37 §:n mukaisesti kuntastrategiassa tulee huomioida kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Valtuustolle tulee vuosittain raportoida hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehityksestä. Hyvinvointikertomus, joka tulee laatia kerran valtuustokaudessa, on tiivis kuvaus hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niiden edistamisestä kunnassa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kannustetaan myös HYTE-kertoimen avulla, joka on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa vuoden 2023 alusta alkaen. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Kuntien rooli hyvinvoinnin toteuttamisessa on ensisijaisesti ennaltaehkäisevän toiminnan koordinointi ja sen lisäksi eri strategioiden avulla yhteistyö hyvinvointialueen eri palveluiden kanssa.

HYTE-kertoimeen vaikuttavat osalta prosessi indikaattorit, joita seurataan THL:n TEA-viisareiden kautta.

Miehikkälän kunnan TEA-viisari toteutumat ovat olleet seuraavanlaiset (<https://teaviisari.fi/>) :

Kaikki sektorit : Miehikkälä 2024

Pisteet	Miehikkälä	Koko maa
Kaikki sektorit	61	70
Kuntajohto	67	83
Perusopetus	67	64
Lukiokoulutus	..	69
Ammatillinen koulutus	..	66
Liikunta	60	69
Hyvinvointialueet	..	59
Kulttuuri	49	72

Koko maan pisteisiin verrattuna Miehikkälä on onnistunut perusopetuksen osalta, muiden osa-alueiden pisteet jäävät koko maan pisteiden alapuolelle.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Virolahden ja Miehikkälän yhteinen HYTE-ryhmä kokoontui aktiivisesti kevään 2024 aikana ja syksyllä 2024 aloitti työnsä kunnan oma HYTE-ryhmä. Syksyn aikana on päivitetty Miehikkälän hyvinvoinnin kuntakortti.

Lautakunta toivoo uudistetun organisaation mahdollistavan uusien toimintatapojen hyödyntämisen palvelemaan kuntalaisia, keskeisenä tavoitteena on hyte-kertoimen nostaminen.

5.3 Kuntatekniikka

Miehikkälän Tekniset ja Ympäristöpalvelut tuottaa toimitiloihin liittyvät tila-, alue- ja puhtauspalvelut sekä kuntalaisille lakisääteiset maankäytön, kunnallistekniikan, rakennusvalvonnan, ympäristöterveydenhuollon (Hamina) ja eläinlääkintähuollon (Hamina) palvelut sekä yksityisteiden avustusten jakamisen ja niiden käytön valvonnan. Kaakon kaksikko -yhteistyö päättyi kuntatekniikan osalta 31.7.2024 ja Miehhikkälän Tekniset ja Ympäristöpalvelut -palvelualue aloitti toimintansa 1.8.2024.

Strategisista tavoitteista on toteutunut alle puolet. Asukaskyselyä ei toteutettu. Jätevesiliittymien ja muovikeräyspisteiden määrässä saavutettiin tavoite. Asuntojen vuokrausaste jäi 78 %iin (tavoite 93 %) ja kaavoitukset viivästyivät eikä kesäasukastilaisuuksia järjestetty.

Toimintakate toteutui 72%:sti. Toimintatuotot toteutuivat myyntituottojen osalta 117 %:sti.

Maailman poliittisen tilanteen epävarmuudesta ja hintojen noususta johtuen tonttiky-syntää ei edelleenkään ollut. Vuoden 2024 aikana ei myyty edellisten vuosien tapaan yhtään tonttia.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Lautakunta toteaa, että aurinkovoimalahankkeen pysähtyminen oli kunnan kannalta harmittava takaisku.

Rakennustarkastuspalvelun tuottaminen yhdessä Virolahden kunnan kanssa nähdään hyvänä asiana. Kunnan tulee myös jatkossa keskittyä siihen, mitä kaikkea toimintaa voidaan tuottaa yhteistyössä muiden kuntien kanssa.

Vesilaitoksen myyntipotentiaalia tulee saada realisoitua tulevaisuudessa, jotta palvelusta tulee kunnan kannalta taloudellisesti kannattavaa toimintaa.

6 INVESTOINNIT JA HANKINNAT

Investointeihin varattiin kunnan talousarviossa 2024 määrärahaa 463.000 € (netto) ja toteutuneet investoinnit olivat 200.319 € (netto). Investoinnit toteutuivat vain 43 % budjetoidusta. Suurin investointi euromääräisesti oli kaavateiden korjaukset (77.146 euroa).

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Vuoden 2024 investoinnit ovat olleet erittäin vähäiset ja toteutuivat vain 43 %:sti. Investointien vähäisyys on ymmärrettävää, kun edellisinä vuosina on toteutunut mittava päiväkotinvestointi. Tuleville vuosille investointivaraukset ovat 200.000 – 350.000 euron vuosiluokkaa, joten 2024 vuoden investoinnit ovat hyvinkin keskimääräistä normaalia tasoa.

7 KONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Miehikkälän kuntakonserniin kuuluu seitsemän (7) tytäryhteisöä ja kaksi (2) kuntayhtymää sekä yksi (1) osakkuusyhteisö. Kunnan konserniohje on hyväksytty kunnanvaltuustossa 11.4.2016. Talousarviossa 2024 ei ole asetettu tytäryhtiöille toiminnallisia tavoitteita. Tarkastuslautakunta suosittelee, että talousarvioon sisällytetään jatkossa myös tytäryhteisöille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Tarkastuslautakunnan arvioinnin painopistealueena oli konserniyhtiöiden taloudellinen tila, asuntokannan kunto sekä korjaustarpeet. Tarkastuslautakunta kuuli konserniyhtiöitä edustanutta kunnanvaltuuston puheenjohtajaa arviointia suorittaessaan.

7.1 Talouden arviointimenettelyyn johtavien raja-arvojen toteutuminen (KRIISIKUNTAKRITEERIT)

Kuntalain 118 §:ssä määritellään kriteerit erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyksi. Tarkastuslautakunta on tarkastellut kunnan ja kuntakonsernin taloustilannetta suhteessa kuntalain mukaisiin talouden arviointimenettelyn mahdollisesti käynnistäviin raja-arvoihin. Tarkastuslautakunta on arvioinnissaan käyttänyt seuraavia värisymboleita:

	=tilanne on hyvä
	=tilanne on huolestuttava
	=tilanne on huono

Talouden arviointimenettelykriteereitä on uudistettu 1.3.2019 voimaan tullessa lakimuutoksessa. Kunnan ja kuntakonsernin vuoden 2024 talouslukujen vertailu arviointimenettelyn raja-arvoihin on esitetty alla olevassa taulukossa, jossa sovelletaan raja-arvoja vuosien 2023 ja 2024 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella.

Raja-arvo	Raja-arvot	Kunnan tunnusluku	Arvio 2024
Kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.		Kunnan taseessa on kertynyttä ylijäämää	
Kunnan konsernitaseeseen kertynyt alijäämä: > 1000 €/as (ed. vuosi > 500 €/asukas)		Konsernitaseessa on kertynyttä ylijäämää	
<i>Rahoituksen riittävyyttä ja vakavaraisuutta kuvaavat tunnusluvut</i>			
<i>(yhteenveto alakohdista 1-4)</i>			
Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %	alle 80 %	vuosikate/poistot % on 36 %	
Kunnan tuloveroprosentti ylittää keskimääräisen tulovero-% +2,0 %	7,5 % (9,5 %) (2022:20,01%/2 2,01%)	8,86 % (v.2022:21,5 %)	
Kuntakonsernin lainamäärä ja vuokravastuiden määrä asukasta kohden ylittää puolella kuntakonsernien keskimääräisen	8067 €/asukas (12101 €/asukas) 2023 tieto	5 425 €/asukas	
konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate alle 0,8	alle 0,8	0,6 prosenttia	

Arviointimenettely voidaan käynnistää, mikäli tunnusluvut ovat kahtena peräkkäisenä vuonna täyttäneet taulukon osoittamat raja-arvot. Rahoitusta ja vakavaraisuutta kuvaavissa kriteereissä huomioidaan muun muassa kuntakonsernin vuokravastuut lainamäärän lisäksi sekä konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate. Lisäksi kunnan tuloveroprosentti voi ylittää 2,0 prosenttia kuntien keskimääräisen tuloveroprosentin, joka soteuudistuksen rahoituslain myötä laskee kaikkien kuntien osalta 12,64 % -yksikköä vuodesta 2022.

Kuntalain 118 §:n mukainen arviointimenettely voidaan myös käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää kuntalain 110 §:ssä annetussa määräajassa tai kunnan asukasta kohti laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa.

Kuntalain edellyttämää talouden tasapanoittamisvelvoitetta alijäämien kattamiseksi ei Miehikkälän kunnassa ole toistaiseksi. Kunnan ja kuntakonsernin taseessa on kertynyttä ylijäämää. Konsernin tunnusluvut ovat edelleen kohtalaisen hyvällä tasolla, joskin heikentyneet edellisvuoteen verrattuna. Miehikkälän kuntakonsernin tunnusluvut olivat pääosin edelleen peruskuntaa heikommat: lainakanta ja vuokravastuut/asukas 5 425 €/asukas (2023: 5 061 €/asukas) ja omavaraisuus 55,7 % (2023: 58,5 %), vaikka kääntyivät tarkasteluvuonna joidenkin tunnuslukujen osalta kunnan tunnuslukuja paremmiksi mm. suhteellinen velkaantuneisuus konsernissa 119,2 %, kunnassa 121,8 %.

Tunnuslukuista kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde ylittää arviointimenettelyn raja-arvon. Tunnusluku on heikentynyt edellisestä vuodesta selkeästi. Myös laskennallinen lainanhoitokate on heikentynyt ja on nyt alle raja-

arvon. Tunnusluku kuvaa kuntakonsernin kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Lautakunta toteaa, että konsernin tunnusluvut ovat heikentyneet edellisestä vuodesta. Raja-arvoista täyttyy tällä hetkellä kaksi, kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde sekä laskennallinen lainanhoitokate. Huomioitava on, että myös kunnan tuloveroprosentti on keskimääräistä korkeampi. Lautakunta korostaa edelleen, että kuntakonsernin tilikauden alijäämän kasvun ja tunnuslukujen heikentymisen johdosta velkaantuneisuuden ja talouden kehitykseen tulee kiinnittää huomiota.

Konsernitilinpäätöksellä on merkittävästi painoarvoa. Myös konserniohjaukseen ja yksittäisten tytäryhtiöiden tilikauden aikaisen toiminnan raportointiin, seurantaan ja ohjaukseen on syytä kiinnittää huomiota.

Lautakunta suosittelee, että konserniohje päivitetään ja konsernirakennetta tarkastellaan kriittisesti. Lautakunta haluaa kiinnittää huomiota konsernitaseen kertyneen ylijäämän vähenemiseen.

8 TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että valtuusto velvoittaisi kunnanhallituksen ja lautakunnat käsittelemään arviointikertomuksen ja antamaan vastineet kertomuksen havaintoihin sekä raportoimaan valtuustolle kuluvan vuoden aikana havaintojen aiheuttamista toimenpiteistä.

Tilintarkastaja esittää tilintarkastuskertomuksessaan tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä kunnan hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille tilikaudelta 1.1.–31.12.2024. Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan esitykseen.

Tarkastuslautakunta kiittää luottamushenkilöitä, kunnan työntekijöitä ja yhteistyötohoja vuoden 2024 aikana tehdystä yhteistyöstä.

Sähköisen allekirjoituksen päiväyksellä

MIEHIKKÄLÄN TARKASTUSLAUTAKUNTA